

AKÉ ZMENY V BLÍZKOM OBDOBÍ PRINESIE DO PRAXE NOVELA ZÁKONA O OCHRANE PRÍRODY A KRAJINY Z DIELNE MINISTERSTVA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY?

Monika OFFERTÁLEROVÁ

WHAT CHANGES IN THE NEAR TERM WILL BRING INTO PRACTICE THE AMENDMENT TO THE ACT ON NATURE AND LANDSCAPE PROTECTION FROM THE MINISTRY OF THE ENVIRONMENT OF THE SLOVAK REPUBLIC?

Motivation - Education - Trust - Environment - Safety 2018

ABSTRAKT

Predkladaný príspevok oboznamuje čitateľa s novelou zákona o ochrane prírody a krajiny, ktorú pripravilo Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Cieľom novely zákona o ochrane prírody a krajiny je priniesť účinnejšiu a efektívnejšiu ochranu našim vzácnym chráneným územiám, a to predovšetkým národným parkom. V článku je uvedený základný prehľad zmien a doplnkov, ktoré v súčasnej legislatíve ochrany prírody a krajiny nastanú po prijatí tejto novely.

KLÚČOVÉ SLOVÁ: novela zákona, ochrana prírody a krajiny, národný park, účinnejšia ochrana, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky...

ABSTRACT

The submitted paper informs the reader of the amendment to the Nature and Landscape Protection Act prepared by the Ministry of the Environment of the Slovak Republic. The aim of the amendment to the Nature and Landscape Protection Act is to provide more effective protection to our valuable protected areas, in particular the national parks. This article provides an overview of the amendments, that will taking place in the current nature and landscape conservation legislation following the adoption of this amendment.

KEYWORDS: Amendment to the Act, Protection of Nature and Landscape, National Park, Effective Conservation, Ministry of the Environment of the Slovak republic...

ÚVOD

V súčasnosti často diskutovanou témou v rámci pripravovanej **novely zákona o ochrane prírody a krajiny (OPK)** a zároveň aj jej hlavným poslaním je posilniť ochranu prírody v našich národných parkoch. Táto ochrana musí byť trvalo nadradená nad všetky ostatné činnosti a záujmy či už hospodárske alebo iné. Ako to uviedol i Minister životného prostredia László Solymós „Ochrana prírody jednoznačne patrí medzi oblasti, v ktorých máme na Slovensku čo dobíchať. Ak sme sa už raz rozhodli, že chceme na Slovensku národné parky mať, tak nemôžu zostať len na papieri, ale musíme

sa k nim patrične aj správať. A keď ich človek navštíví, nemôže pochybovať o tom, že je skutočne v prírode“.

Nová legislatíva preto sleduje v prvom rade zabezpečiť **adekvátnu ochranu národným parkom**. Do praxe má priniesť – **rozšírenie princípu bezzásahovosti**, aspoň na polovicu územia každého národného parku. Inými slovami, to znamená, že príroda v najvyšších stupňoch ochrany sa ponechá bez zásahu, t. j. na samovývoj a bude sa vyvíjať svojim prirodzeným tempom a spôsobom. Akékoľvek zásahy do jej vývoja by sa týkali nanajvýš úpravy turistických chodníkov. V tejto súvislosti možno doplniť, že ďalším významným opatrením, ktoré novela zákona o ochrane prírody a krajiny ponúka, je presun štátnych pozemkov nachádzajúcich sa v národných parkoch a územiach s najvyšším stupňom ochrany (CHA, PR) **zo správy lesov na správu Štátnej ochrany prírody SR**. To znamená, že územie NP bude mať jedného správcu, a týmto správcom bude Štátna ochrana prírody SR [1].

Zákonné zmeny sa budú týkať prirodzene aj ostatnej plochy územia národných parkov, t. j. územia, na ktorom už nebude platiť striktný bezzásahový režim. Novela tu zavádza jasné pravidlá hospodárenia. V týchto častiach národných parkov bude hospodárenie v lesoch prípustné len vtedy, ak sa zachovávajú a podporia prirodzené ekologické funkcie [1]. T. z., že predstava akejkoľvek výraznej ťažby či dokonca vzniku holín a holorubov je absolútne vylúčená a neprijateľná! Východiskom z tejto situácie musí byť **trvale citlivý prístup** k prírodnému prostrediu (lesom) aspoň v chránených oblastiach!

Novela zákona sa venuje ochrane prírody i mimo území národných parkov či území s vyšším stupňom ochrany. Zavádza totiž aj ustanovenie, ktorým sa **posilní právomoc Štátnej ochrany prírody SR** v rámci schvaľovania PSL, ktoré predstavujú základný nástroj hospodárskej úpravy lesov. Tieto programy sa vyhotovujú v jednotnej štruktúre a pre všetky lesy Slovenskej republiky z verejných zdrojov. Zavedením tohto opatrenia ide o to, aby pripomienky štátnych ochrancov prírody pri schvaľovaní PSL boli braté do úvahy ako – záväzné!

Novela zákona, ktorej hlavnou prioritou je rozšíriť princíp bezzásahovosti v najvzácnejších častiach národných parkov a zaviesť jasné pravidlá hospodárenia na ploche týchto území, onedlho poputuje do legislatívneho procesu. Minister životného prostredia navyše dodáva, že jeho rezort **pripravil dobrú legislatívu** na ochranu našich národných parkov. Teraz je potrebné posunúť ju ďalej do legislatívneho procesu a veriť, že sa k nej postavia otvorene aj ďalšie rezorty, nakoľko národné parky máme spoločné! Ak ju parlament schváli, účinnosť nadobudne **dňa 1. júna 2019** [1].

STANOVISKO ŠTÁTNEJ OCHRANY PRÍRODY SR K NOVELE ZÁKONA O OPK

Štátna ochrana prírody SR, túto novelu víta. V tejto súvislosti **deväť riaditeľov** slovenských národných parkov jej jednohlasne vyjadrilo podporu. Ich vyhlásenie je nasledovné: „Súčasný stav národných parkov odráža stav súčasnej legislatívy. Výsledkom je, že s výnimkou bezzásahových zón majú jednotlivé správy národných parkov neraz zviazané ruky. My, ich riaditelia, sme tak neraz v **pozíciách komparzistov**, ktorí môžu len sledovať, čo sa v národných parkoch deje. Ak skutočne máme niest zodpovednosť za najvzácnejšie bohatstvo tejto krajiny, musíme mať aj **záonné možnosti**, aby sme tejto zodpovednosti vedeli so ctou dostať. So znepokojením sledujeme, ako aktuálnu diskusiu o **zásadnejšej ochrane národných parkov**, chcú niektorí zmeniť na otázku, koľko dreva potrebujeme pre lykožrúta vyťažiť. A preto dvojnásobne vítame ambíciu spraviť to, čo je prirodzené - nadradit ochranu prírody v národných parkoch nad všetky ostatné záujmy. Tak ako si to kladie za cieľ novela zákona o ochrane prírody a krajiny, na ktorej znení sme sa priamo či nepriamo všetci riaditelia národných parkov podieľali. Bez novej legislatívy, ktorá umožní správam národných parkov skutočne spravovať národné parky, naďalej ostaneme v pozícii komparzistov. A súčasný stav národných parkov sa len ťažko zmení [2].“

PREHĽAD NAJVÝZNAMNEJŠÍCH ZMIEN A DOPLNKOV NOVELY ZÁKONA O OPK

V prípade, že novela zákona o OPK úspešne prejde legislatívnym procesom, súčasná legislatíva sa prirodzene zmení a doplní o nové ustanovenia. Prehľad najvýznamnejších zmien a doplnkov je nasledujúci [1]:

1. doplnok (zmena)

V § 9 Vyjadrenie orgánu ochrany prírody

sa odsek 1 Orgán ochrany prírody je dotknutým orgánom v konaniach podľa osobitných predpisov vo veciach ochrany prírody a krajiny, najmä ak ide o doplní písmenami v) až x), ktoré znejú:

v) rozhodovanie o tom, či pozemok je lesným pozemkom,

w) schválenie rekonštrukcie lesa,

x) uznanie poľovného revíru.

2. doplnok (zmena)

§ 13 Druhý stupeň ochrany

sa odsek 1 Na území, na ktorom platí druhý stupeň ochrany, je zakázané

doplní písmenami c) a d), ktoré znejú:

c) vypaľovanie trávnych porastov alebo drevín,

d) použitie veľkoplošnej formy podrastového spôsobu alebo holorubného spôsobu hospodárenia v lesoch.45aa)“.

3. doplnok (zmena)

§ 13 Druhý stupeň ochrany

Má v súčasnosti 4 odseky a doplnil by sa o nové odseky 5 až 9, ktoré znejú:

(5) Na území, na ktorom platí druhý stupeň ochrany, je obhospodarovateľ lesa povinný písomne oznámiť orgánu ochrany prírody vykonanie náhodnej ťažby, ak náhodnou ťažbou môže vzniknúť holina s výmerou viac ako 0,3 ha alebo ak objem dreva z náhodnej ťažby počas platnosti PSL alebo projektu starostlivosti o lesný pozemok môže presiahnuť 15 % zásoby porastu uvedenej v opise porastu, a to najmenej 15 dní pred plánovaným začiatkom jej realizácie; po presiahnutí rozsahu náhodnej ťažby alebo objemu dreva z náhodnej ťažby je obhospodarovateľ lesa povinný v uvedenej lehote oznámiť vznik každej náhodnej ťažby.

(6) Orgán ochrany prírody v lehote 15 dní od doručenia oznámenia podľa odseku 5 vydá súhlasné stanovisko k oznámenej ťažbe, ak jej vykonanie nie je v rozpore so záujmami ochrany prírody v dotknutom chránenom území alebo jeho ochrannom pásme, alebo ťažbu obmedzí, zakáže alebo určí podrobnejšie podmienky jej uskutočnenia, ak si to vyžadujú záujmy ochrany dotknutého chráneného územia alebo jeho ochranného pásma.

(7) Obhospodarovateľ lesa môže vykonať ťažbu v rozsahu podľa odseku 5 len na základe súhlasného stanoviska orgánu ochrany prírody podľa odseku 6 písm. a) alebo v rozsahu obmedzenia alebo podmienok uskutočnenia ťažby určených podľa odseku 6 písm. b).

(8) Orgán ochrany prírody je povinný zverejniť oznámenie podľa odseku 5 na svojom webovom sídle, a to najneskôr do troch pracovných dní od doručenia oznámenia.

(9) Náležitosti oznámenia podľa odseku 5 ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.“.

4. doplnok (zmena)

V § 14 Tretí stupeň ochrany

sa ustanovenie odseku 1 na území na ktorom platí tretí stupeň ochrany, je zakázané g) „rozširovať nepôvodné druhy“ mení nasledovne:

g) vysádzať, vysievať alebo pestovať nepôvodné druhy rastlín alebo vypúšťať alebo chovať nepôvodné druhy živočíchov mimo uzavretých stavieb,“.

5. doplnok (zmena)

V § 14 Tretí stupeň ochrany

sa odsek 1 na území na ktorom platí tretí stupeň ochrany, je zakázané

doplní písmenami k) a l), ktoré znejú:

- k) vykonávať obnovu lesa s výmerou obnovného prvku väčšou ako 0,5 ha pri minimálnej vzájomnej vzdialenosti obnovných prvkov na dve výšky obnovovaného porastu,
 l) zriadiť zvernicu alebo bažantnicu.

6. doplnok (zmena)

V § 14 Tretí stupeň ochrany

sa odsek 2 na území, na ktorom platí tretí stupeň ochrany, sa vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody na

doplňa písmenami g) až j), ktoré znejú:

- g) umiestnenie stavby,
 h) výstavbu alebo rekonštrukciu lesných ciest a zväžnic alebo zriaďovanie trvalých a dočasných približovacích ciest a technologických liniek slúžiacich na približovanie alebo sústreďovanie dreva z lesných porastov,
 i) zriadenie poľovníckeho zariadenia alebo rybochovného zariadenia,
 j) prikrmovanie alebo vnadenie zveri.

7. doplnok (zmena)

V § 14 Tretí stupeň ochrany

sa doplňa odsekmi 5 a 6, ktoré znejú:

(5) Na území, na ktorom platí tretí stupeň ochrany, je obhospodarovateľ lesa povinný písomne oznámiť orgánu ochrany prírody vykonanie náhodnej ťažby, ak náhodnou ťažbou môže vzniknúť holina s výmerou viac ako 0,1 ha alebo ak objem dreva z náhodnej ťažby počas platnosti PSL alebo projektu starostlivosti o lesný pozemok môže presiahnuť 10 % zásoby porastu uvedenej v opise porastu, a to najmenej 15 dní pred plánovaným začiatkom jej realizácie; po presiahnutí rozsahu náhodnej ťažby alebo objemu dreva z náhodnej ťažby je obhospodarovateľ lesa povinný v uvedenej lehote oznámiť vznik každej náhodnej ťažby.

(6) Ustanovenia § 13 Druhý stupeň ochrany ods. 6 až 9, ktoré sme už spomínali, platia vo vzťahu k odseku 5 rovnako.

8. doplnok (zmena)

V § 15 Štvrtý stupeň ochrany

sa odsek 1 na území, na ktorom platí štvrtý stupeň ochrany je zakázané doplňa písmenami l) až n), ktoré znejú:

- l) zriadiť alebo prevádzkovať poľovnícke zariadenie alebo rybochovné zariadenie,
 m) prikrmovať alebo vnadiť zver,
 n) vykonávať obnovu lesa s výmerou obnovného prvku väčšou ako 0,2 ha pri minimálnej vzájomnej vzdialenosti obnovných prvkov na dve výšky obnovovaného porastu.“

9. doplnok (zmena)

§ 15 Štvrtý stupeň ochrany

sa doplňa odsekom 4, ktorý znie:

(4) Na území, na ktorom platí štvrtý stupeň ochrany, je obhospodarovateľ lesa povinný písomne oznámiť orgánu ochrany prírody vykonanie náhodnej ťažby, a to najmenej 15 dní pred plánovaným začiatkom jej realizácie; ustanovenia § 13 ods. 6 až 9 platia rovnako.“

10. doplnok (zmena)

V § 16 Piaty stupeň ochrany

sa pred odsek 1 vkladá nový odsek 1, ktorý znie:

(1) Na území, na ktorom platí piaty stupeň ochrany, sa ochrana prírody a krajiny zabezpečuje predovšetkým prostredníctvom ochrany prírodných procesov bez zámerných ľudských aktivít, ktoré by mohli narušiť ich prirodzený priebeh.

11 doplnok (zmena)

V § 19 Národný park

sa odsek 3 oproti súčasnému zneniu mení a v novele zákona OPK [1] znie nasledovne:

(3) V lesoch národných parkov možno uplatňovať výlučne prírode blízke hospodárenie, ktoré zachováva a podporuje ich prirodzené ekologické funkcie a biologickú rozmanitosť; to neplatí pre časti územia národného parku, v ktorých sa ochrana prírody a krajiny zabezpečuje prostredníctvom ochrany prírodných procesov bez zámerných ľudských aktivít, ktoré by mohli narušiť ich prirodzený priebeh. Lesy v národných parkoch nie je možné zaradiť do kategórie hospodárskych lesov.

12 doplnok (zmena)

V § 28 Európska sústava chránených území

sa odseky 1 až 6 oproti súčasnému zneniu zákona [3] pozmeňujú nasledovne:

(1) Európska sústava chránených území Natura 2000 (ďalej len „európska sústava chránených území“) je koherentná európska ekologická sústava pozostávajúca z lokalít s výskytom biotopov európskeho významu, biotopov druhov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov, ktorej cieľom je umožniť zachovať a ak je to potrebné, obnoviť priaznivý stav týchto biotopov a druhov v ich prirodzenom areáli. Na území Slovenskej republiky európsku sústavu chránených území tvoria chránené vtáčie územia a územia európskeho významu (ďalej len „územie európskej sústavy chránených území“).

(2) Pre územia európskej sústavy chránených území sa v dokumentoch starostlivosti vyhotovovaných podľa tohto zákona ustanovia opatrenia, ktoré zodpovedajú ekologickým požiadavkám druhov a biotopov, pre ochranu ktorých boli tieto územia zaradené do národného zoznamu alebo vyhlásené za chránené územia, v súlade so zabezpečením cieľa podľa odseku 1. Tieto opatrenia sa v príslušnom rozsahu zohľadnia aj v plánovacích dokumentoch podľa osobitných predpisov, ktoré určujú podmienky alebo spôsob využívania týchto území.

(3) Využívanie území európskej sústavy chránených území je podriadené zachovaniu alebo zlepšeniu stavu druhov a biotopov, pre ochranu ktorých boli tieto územia zaradené do národného zoznamu alebo vyhlásené za chránené územia.

(4) Na vykonanie činnosti, ktorou môže v území európskej sústavy chránených území dôjsť k poškodeniu alebo zničeniu biotopov európskeho významu alebo biotopov druhov európskeho významu, pre ochranu ktorých bolo toto územie zaradené do národného zoznamu alebo vyhlásené za chránené územie, alebo k významnému vyrušovaniu týchto druhov v ich prirodzenom vývine, sa vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody. Orgán ochrany prírody je povinný vlastníka, užívateľa alebo správcu pozemku alebo osobu, ktorá plánuje takúto činnosť vykonať, upozorniť na to, že sa na jej vykonanie vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody, a to na základe vlastného podnetu alebo odôvodneného podnetu inej osoby.

(5) Akýkoľvek plán alebo projekt (ďalej len „plán alebo projekt“), ktorý priamo nesúvisí so starostlivosťou o územie európskej sústavy chránených území alebo nie je pre starostlivosť o toto územie potrebný, ale ktorý môže mať samostatne alebo v kombinácii s iným plánom alebo projektom na toto územie významný vplyv, nie je možné podľa tohto zákona alebo osobitných predpisov schváliť alebo povoliť, ak nebol predmetom primeraného hodnotenia vplyvov na toto územie z hľadiska cieľov jeho ochrany a nebolo preukázané, že nebude mať nepriaznivý vplyv na integritu tohto územia z hľadiska cieľov jeho ochrany; ustanovenie odseku 10 týmto nie je dotknuté.

(6) Každý, kto obstaráva alebo zamýšľa uskutočniť plán alebo projekt podľa odseku 5 je povinný predložiť návrh plánu alebo projektu na posúdenie orgánu ochrany prírody; návrh plánu alebo projektu možno predložiť spolu so žiadosťou o vydanie rozhodnutia alebo záväzného stanoviska, ak sa ich vydanie k návrhu plánu alebo projektu podľa tohto zákona vyžaduje. Povinnosť predložiť návrh plánu alebo projektu sa nevzťahuje na plán alebo projekt, ku ktorému sa orgán ochrany prírody vyjadruje ako dotknutý orgán v konaní podľa osobitného predpisu.“

13. doplnok (zmena)

V § 28 Európska sústava chránených území

sa za odsek 6 vkladajú nové odseky 7 až 10, ktoré majú nasledovné znenie:

(7) Orgán ochrany prírody posudzuje návrh plánu alebo projektu na základe stanoviska organizácie ochrany prírody k možnosti významného vplyvu na územie európskej sústavy chránených území a vydáva k nemu odborné stanovisko. Orgán ochrany prírody vydáva odborné stanovisko k návrhu plánu alebo projektu z vlastného podnetu alebo na základe žiadosti navrhovateľa. Ak orgán ochrany prírody vydáva záväzné stanovisko k návrhu programu starostlivosti o lesy podľa § 9 ods. 1 písm. m), ktorý sa vzťahuje na územie európskej sústavy chránených území, odborné stanovisko je jeho súčasťou.

(8) Ak podľa odborného stanoviska orgánu ochrany prírody nemožno vylúčiť pravdepodobnosť významného vplyvu plánu alebo projektu na územie európskej sústavy chránených území, či už samostatne alebo v kombinácii s iným plánom alebo projektom, návrh plánu alebo projektu podlieha primeranému hodnoteniu vplyvov na toto územie z hľadiska cieľov jeho ochrany v konaní podľa osobitného predpisu.

(9) Primerané hodnotenie vplyvov návrhu plánu alebo projektu na územie európskej sústavy chránených území z hľadiska cieľov jeho ochrany ako súčasť dokumentácie podľa osobitného predpisu vypracúva organizácia ochrany prírody alebo odborne spôsobilá osoba (§ 55).

(10) Ak v konaní podľa osobitného predpisu nebolo preukázané, že plán alebo projekt nebude mať nepriaznivý vplyv na integritu územia európskej sústavy chránených území z hľadiska cieľov jeho ochrany, takýto plán alebo projekt možno podľa tohto zákona alebo osobitných predpisov schváliť alebo povoliť, len ak sa preukáže, že neexistujú iné alternatívne riešenia a musí sa realizovať z naliehavých dôvodov vyššieho verejného záujmu vrátane záujmov sociálnej a ekonomickej povahy. V tomto prípade sa príjmu kompenzačné opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, že celková koherencia európskej sústavy chránených území bude ochránená.“

Doterajšie odseky 7 až 10 [3] sa označujú ako odseky 11 až 15.

14. doplnok (zmena)

Za § 28 Európska sústava chránených území

sa vkladá nový § 28a, ktorý v súčasnej právnej úprave nie je, a ktorý znie nasledovne:

§ 28a Územie medzinárodného významu

(1) Územím medzinárodného významu sa podľa tohto zákona rozumie lokalita, na ktorú sa vzťahujú záväzky vyplývajúce z medzinárodných programov, dohôd alebo dohovorov. Tieto dohovory sú špecifikované vždy v poznámke zákona, ako napr. dohovor omokradiach, dohovor o ochrane svetového, prírodného a kultúrneho dedičstva atď. Územia medzinárodného významu tvoria mokrade medzinárodného významu, lokality svetového prírodného dedičstva, biosférické rezervácie a iné medzinárodne významné územia evidované v zoznamoch, ktoré vedú výbory a sekretariáty príslušných medzinárodných programov, dohovorov alebo organizácií.

(2) Ministerstvo vydáva a pravidelne aktualizuje zoznam území medzinárodného významu podľa jednotlivých kategórií a uverejňuje ho vo svojom vestníku. Zoznam území medzinárodného významu obsahuje názov lokality, výmeru lokality, katastrálne územie, v ktorom sa lokalita nachádza a mapu s vyznačenými hranicami lokality.

(3) Ak je to potrebné pre zabezpečenie ochrany územia medzinárodného významu, vyhlási sa toto územie za chránené územie podľa tohto zákona.

(4) Na návrhy plánov alebo projektov, ktoré môžu mať samostatne alebo v kombinácii s iným plánom alebo projektom významný vplyv na územie medzinárodného významu sa primerane vzťahujú ustanovenia § 28 ods. 5 až 10.

Doterajšie odseky 6 až 10 [3] sa označujú ako odseky 7 až 11.

15. doplnok (zmena)

V § 30 Zóny chránených území

odseky 3 až 5 oproti súčasnemu zneniu [3] menia nasledovne:

(3) V prípade národných parkov, národných prírodných rezervácií a prírodných rezervácií sa zóna A ustanoví najmenej na polovici ich územia. V zóne A sa na prechodné obdobie najviac 20 rokov môže ustanoviť podzóna na zabezpečenie vhodného spôsobu starostlivosti o biotopy pozmenené činnosťou

človeka; v podzón je možné počas prechodného obdobia vykonávať opatrenia na obnovu týchto biotopov uvedené v programe starostlivosti o chránené územie [§ 54 ods. 2 písm. b)].

(4) Určením stupňa ochrany podľa zón sa nahrádzajú doterajšie stupne ochrany ustanovené týmto zákonom alebo všeobecne záväzným právnym predpisom, ktorým bolo chránené územie vyhlásené.

(5) Vyhlásenie jednotlivých zón a podzón chránených území, podrobnosti o ich územnej ochrane a vymedzenie ich hraníc ustanoví všeobecne záväzným právnym predpisom orgán oprávnený podľa tohto zákona na vyhlásenie chráneného územia. Podrobnosťami o územnej ochrane možno určiť aj územný a časový rozsah uplatňovania zákazov a obmedzení podľa uplatňovaného stupňa ochrany.

16. doplnok (zmena)

V § 49 Chránené stromy

sa za odsek 6 vkladajú nové odseky 7 a 8, ktoré znejú:

(7) V ochrannom pásme chráneného stromu je zakázané

- a) vjazd alebo státie s motorovým vozidlom alebo záprahovým vozidlom mimo miestnej komunikácie, účelovej komunikácie alebo inej spevnenej cesty,
- b) stavať prístupové komunikácie pre motorové vozidlá alebo záprahové vozidlá,
- c) vykonávať technické geologické práce,
- d) aplikovať chemické látky alebo hnojivá,
- e) vykonávať terénne úpravy,
- f) budovať oploenie pozemku,
- g) umiestniť košiar alebo iné zariadenie na ochranu hospodárskych zvierat,
- h) ukladať odpad alebo skladovať stavebný materiál, drevo alebo iný materiál, ktorý môže spôsobiť zhutnenie pôdy nad koreňovým systémom chráneného stromu,
- i) umiestniť informačné, reklamné alebo propagačné zariadenie,
- j) umiestniť stavbu,
- k) zakladať alebo udržiavať otvorený oheň, fajčiť alebo odhadzovať horiace alebo tlejúce predmety, manipulovať s horľavými materiálmi alebo vypaľovať vegetačný kryt,
- l) vykonávať činnosť narušujúcu vodný režim chráneného stromu,
- m) vysádzať nepôvodné druhy drevín,
- n) ťažiť drevnú hmotu holorubným hospodárskym spôsobom.

(8) Na zakázané činnosti podľa odseku 7 sa uplatňujú výnimky podľa § 29.

17. doplnok (zmena)

V § 54 Dokumentácia ochrany prírody a krajiny

Ustanovenie odseku 2 sa oproti súčasnému zneniu [3] čiastočne mení a jeho nové znenie je nasledovné:

(2) Dokumentáciu ochrany prírody a krajiny tvoria:

- a) koncepcia ochrany prírody, biodiverzity a krajiny,
- b) krajinný plán (ktorý by ustanovila Vyhláška)**
- c) dokumenty starostlivosti o osobitne chránené časti prírody a krajiny
- d) dokumenty územného systému ekologickej stability,
- e) dokumenty osobitne chránených častí prírody a krajiny,
- f) dokumenty starostlivosti o dreviny.

Poznámka: Dokument krajinný plán tu oproti súčasnému zneniu pribúda! Bolo by vhodné, keby tento dokument bol súčasťou nielen územno-plánovacej dokumentácie, ale aj dokumentácie ochrany prírody a krajiny! Do novej legislatívy by sa mala presadiť myšlienka akceptácie krajinnno-ekologického plánu ako rámcovej a relevantnej dokumentácie v problematike OPK!

18. doplnok (zmena)

V § 54 dokumentácia ochrany prírody a krajiny

odseky 6 až 8 znejú:

(6) Programy starostlivosti o chránené stromy sú dokumenty na zabezpečenie priebežnej starostlivosti o chránené stromy a ich ochranné pásma.

(7) Zásady starostlivosti o biotopy európskeho významu a biotopy druhov európskeho významu určujú priority ochrany a rámcové ciele ochrany a odporúčané opatrenia potrebné pre zachovanie alebo obnovu priaznivého stavu biotopov európskeho významu a druhov európskeho významu, pre ochranu ktorých sa vymedzujú územia európskeho významu.

(8) Programy starostlivosti o druhy rastlín a živočíchov sú podkladom na zabezpečenie trvalo udržateľného priaznivého stavu druhov európskeho významu a druhov národného významu.

19. doplnok (zmena)

V § 61a Zákona o pozemkoch

sa pred odsek 1 vkladá nový odsek 1, ktorý znie:

(1) Štát zastúpený správcom majetku štátu zamieňa pozemky vo svojom vlastníctve za pozemky iných vlastníkov, ktoré sa nachádzajú v chránenom území.

20. doplnok (zmena)

V § 63 Predkupné právo štátu odseky 4 a 5 znejú:

(4) Ak štát prejaví záujem o kúpu pozemkov, orgán ochrany prírody alebo ním poverená organizácia ochrany prírody je povinná do troch mesiacov uzavrieť s vlastníkom pozemku kúpnu zmluvu, ak sa nedohodnú inak.

(5) Ak štát zastúpený orgánom ochrany prírody ponuku písomne neprijme do troch mesiacov odo dňa jej doručenia, vlastníkom pozemku, ktorý ponúkol pozemok na kúpu štátu, môže pozemok predať inej osobe výlučne za tých istých podmienok, ako boli ohlásené orgánu ochrany prírody; predkupné právo štátu zostáva zachované voči nadobúdateľovi pozemku.

21. doplnok (zmena)

Pod nadpis „Stráž prírody“ sa vkladá nový § 71a, ktorý znie:

§ 71a Pôsobnosť a členenie stráže prírody

(1) Stráž prírody plní úlohy pri zabezpečovaní kontroly dodržiavania tohto zákona vrátane informačnej a výchovno-vzdelávacej činnosti.

(2) Stráž prírody sa člení na profesionálnu stráž prírody a dobrovoľnú stráž prírody.

(3) Člen profesionálnej stráže prírody je v pracovnoprávnom vzťahu zamestnanca organizácie ochrany prírody a pri výkone práce vo verejnej službe má všetky práva a povinnosti člena stráže prírody podľa tohto zákona.

(4) Člen dobrovoľnej stráže prírody nie je v pracovnoprávnom vzťahu zamestnanca organizácie ochrany prírody a má všetky práva a povinnosti člena stráže prírody podľa tohto zákona.“

Člen stráže prírody by po novom mal byť na výkon tejto funkcie spôsobilý nielen zdravotne a fyzicky, ale aj psychicky [1]. Oborná spôsobilosť uchádzača za člena stráže prírody sa preukazuje vykonaním skúšky na krajskom úrade životného prostredia pred komisiou, ktorú tvorí jeden zástupca okresného úradu v sídle kraja, jeden zástupca organizácie ochrany prírody a jeden zástupca územného útvaru Policajného zboru a novela navrhuje odbornú spôsobilosť preukazovať aj raz za päť rokov formou preskúšania. Členom stráže prírody sa fyzická osoba stáva dňom zápisu do zoznamu členov stráže prírody, ktorý vedie okresný úrad v sídle kraja. Fyzická osoba môže byť zapísaná do zoznamu členov stráže prírody na základe návrhu organizácie ochrany prírody, ktorá zabezpečuje aj prípravu na skúšku odbornej spôsobilosti. Platnosť preukazu člena stráže prírody by bola po novom päť rokov [1] a po uplynutí tejto doby a absolvovaní opätovného preskúšania, by okresný úrad vydal členovi stráže prírody nový preukaz.

Členovi stráže prírody by v prípade schválenia novely zákona OPK [1] pribudli aj nové oprávnenia, ako:

- oprávnenie prikázať osobe, ktorá vstúpila na chránené územie v rozpore so zákonom, aby opustila chránené územie,
- a oprávnenie používať rovnošatu člena stráže prírody.

22. doplnok (zmena)

V § 75 Oprávnenia člena stráže prírody

sa za odsek 1 vkladá nový odsek 2, ktorý znie:

(2) Každý je povinný uposlúchnuť výzvu, pokyn, príkaz a požiadavku člena stráže prírody, alebo strpieť výkon jeho oprávnení.

23. doplnok (zmena)

V § 77 Povinnosti člena stráže prírody

sa odsek 1 Člen stráže prírody je povinný dopĺňa písmenom x), ktoré znie:

„x) na vyzvanie organizácie ochrany prírody absolvovať raz za päť rokov preskúšanie z odbornej spôsobilosti a preukázať, že spĺňa podmienky spôsobilosti na výkon člena stráže prírody.

24. doplnok (zmena)

V § 90 Iné správne delikty a sankcie

sa odsek 3: Pokutu do 33 193,91 eura a prepadnutie veci môže orgán ochrany prírody uložiť podnikateľovi alebo právnickej osobe, ktorá sa dopustí protiprávneho konania tým, že:

dopĺňa písmenom s), ktoré znie:

„s) iného navedie alebo nariadi mu vykonať činnosť v rozpore s týmto zákonom alebo všeobecne záväznými právnymi predpismi vydanými na jeho vykonanie.

25. doplnok (zmena)

V § 92 Priestupky

sa odsek 1 Priestupku sa dopustí ten kto: dopĺňa písmenom zv), ktoré znie:

„zv) iného navedie alebo nariadi mu vykonať činnosť v rozpore s týmto zákonom alebo všeobecne záväznými právnymi predpismi vydanými na jeho vykonanie.“.

26. doplnok (zmena)

V § 92 odsek 5 znie:

Súčasný znenie: (5) V blokovom konaní za priestupky podľa tohto zákona možno uložiť pokutu do 66,38 eura.

Navrhované nové znenie: (5) V blokovom konaní za priestupky podľa tohto zákona možno uložiť pokutu do 300 eur.

27. doplnok (zmena)

§ 104f Prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 1. júna 2019

(2) Správa pozemkov vo vlastníctve štátu, ktoré sa nachádzajú v chránených územiach s piatym stupňom ochrany a v národných parkoch, prechádza **k 1. januáru 2022** z právnických osôb, ktoré vykonávajú správu majetku štátu podľa osobitných predpisov, na organizáciu ochrany prírody podľa § 65a; to sa nevzťahuje na pozemky vo vlastníctve štátu vo vojenských obvodoch a na územiach slúžiacich na zabezpečenie úloh obrany štátu, ktoré spravuje právnická osoba, ktorej zakladateľom alebo zriaďovateľom je Ministerstvo obrany Slovenskej republiky.

K 1. januáru 2022 tieto právnické osoby bezodplatne prevedú na organizáciu ochrany prírody podľa § 65a aj iný nehnuteľný majetok, ktorý majú v správe, a ktorý sa nachádza v týchto územiach, ako aj súvisiaci hnutel'ný majetok, ak sa nedohodnú inak. O prevode správy majetku štátu sú tieto právnické osoby povinné spísať odovzdávajúce a nadobúdajúce písomné protokoly.

(3) Ustanovenie odseku 2 sa rovnako uplatní aj na chránené územia s piatym stupňom ochrany a národné parky vyhlásené s účinnosťou **po 1. júni 2019**; správa pozemkov a ostatného nehnuteľného majetku a hnutel'ného majetku v týchto prípadoch prechádza na organizáciu ochrany prírody podľa § 65a prvým dňom po uplynutí jedného roka odo dňa účinnosti všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorým bolo chránené územie s piatym stupňom ochrany alebo národný park vyhlásený.

Čl. II

Tento zákon nadobúda účinnosť dňa **1. júna 2019**.

ZÁVER

V príspevku sme prezentovali vybrané zmeny a doplnky na úseku ochrany prírody a krajiny, ktoré Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky zhrnulo do novely zákona o OPK, ktorá po schválení parlamentom nadobudne účinnosť 1.6. 2019.

ZOZNAM POUŽITÝCH OZNAČENÍ

CHA	chránený areál
NP	národný park
OPK	ochrana prírody a krajiny
PR	prírodná rezervácia
PSL	program starostlivosti o lesy
SR	Slovenská republika

ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV A PRÁVNÝCH PREDPISOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

- [1] Pripravovaný legislatívny materiál Návrh ZÁKON z ... 2019, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
- [2] Enviro: Riaditelia NP nechcú byť komparzistami, novela zákona má ich plnú podporu. 4. Október 2018. Dostupné online na < <http://www.tasr.sk/tasr-clanok/TASR:20181004TBB00097>>
- [3] Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny (v znení č. r1/c48/2003 Z. z., 525/2003 Z. z., 205/2004 Z. z., 364/2004 Z. z., 587/2004 Z. z., 15/2005 Z. z., 479/2005 Z. z., 24/2006 Z. z., 359/2007 Z. z., 454/2007 Z. z., 515/2008 Z. z., 117/2010 Z. z., 145/2010 Z. z., 408/2011 Z. z., 180/2013 Z. z., 207/2013 Z. z., 311/2013 Z. z., 506/2013 Z. z., 35/2014 Z. z., 198/2014 Z. z., 314/2014 Z. z., 324/2014 Z. z., 91/2016 Z. z., 125/2016 Z. z., 240/2017 Z. z., 177/2018 Z. z., 284/2018 Z. z., 310/2018 Z. z.)

ADRESA AUTORA

Monika OFFERTÁLEROVÁ

Katedra UNESCO pre ekologické vedomie a trvalo udržateľný rozvoj, Fakulta ekológie a environmentalistiky, Technická univerzita vo Zvolene, T. G. Masaryka 24, 960 53 Zvolen, Slovenská republika
 e-mail: >monika.off@centrum.sk<

RECENZIA TEXTOV V ZBORNÍKU

Recenzované dvomi recenzentmi, členmi vedeckej rady konferencie. Za textovú a jazykovú úpravu príspevku zodpovedajú autori.

REVIEW TEXT IN THE CONFERENCE PROCEEDINGS

Contributions published in proceedings were reviewed by two members of scientific committee of the conference. For text editing and linguistic contribution corresponding authors.